

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра журналістики та мовної комунікації

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-
педагогічного факультету
Інна САВИЦЬКА

_____ 2024 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри журналістики
та мовної комунікації,
протокол № 9 від 08 квітня 2024 р.

В. о. завідувача кафедри
Марина НАВАЛЬНА

РОЗГЛЯНУТО

Гарант ОП «Журналістика»

Світлана ХАРЧЕНКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Вступ до спеціальності»**

Спеціальність 061 – Журналістика
Освітня програма – Журналістика
Гуманітарно-педагогічний факультет
Розробник – канд. юр. наук, доц. Чиж І. С.

Київ - 2024

**Опис навчальної дисципліни
«Теорія журналістики»**

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>	
Галузь знань	06 «Журналістика»	
Спеціальність	<i>061 – Журналістика</i>	
Освітня програма	<i>Журналістика</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	
Семестр	1	
Лекційні заняття	30 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	45 год.	год.
Лабораторні заняття	год.	год.
Самостійна робота	75 год.	год.
Індивідуальні завдання	год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	5 год.	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Формування системи знань із тенденцій розвитку журналістики та її ролі в суспільстві; завдань, видів і характеру журналістської діяльності, парадоксів і складностей професії, умов роботи журналістів; історії і системи журналістської освіти, з форм навчальної діяльності і правил раціональної організації розумової діяльності, вивчення сутності інформаційних процесів; специфіки журналістської роботи; видів і специфіки журналістської роботи.

Завдання. Виклад основних напрямків творчої діяльності того чи того виду ЗМК; методики роботи журналіста кожного виду ЗМІ; аспектів діяльності ЗМК через врахування інтересів аудиторії, системи рейтингового вимірювання якості інформаційного продукту, з'ясувати особливості інформаційного виробництва та внутрішньоредакційних комунікацій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: поняття професії як виду трудової діяльності, що потребує спеціальних знань, умінь і навичок, специфіку професії журналіста як сфери масово-інформаційної діяльності та фактора соціального управління; про засади свободи друку і журналістської діяльності, соціальної позиції і можливості її вільної реалізації; багатозначність поняття "свобода" і труднощі, пов'язані з його розумінням і використанням; розуміти місце журналістики в системі соціальних інститутів та державну політику в галузі ЗМІ, типологію, жанри та види ЗМІ;

вміти: застосовувати на практиці професійні знання, уміння, навички а також принципи діяльності журналіста відповідно до способу поширення інформації.

Набуття загальних компетентностей (ЗК):

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Набуття фахових (спеціальних) компетентностей (СК):

СК01. Здатність застосовувати знання з основ журналістики та зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен досягти таких **програмних результатів навчання (ПР):**

ПР01. Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.

ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.

ПР18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

2. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

– для повного терміну денної форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	Ла б	ін д	с.р		л	п	ла б	ін д	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Журналістика як вид комунікації												
Тема 1. Вступ до навчального предмета	6	1	2			3						
Тема 2. Журналіст як суб'єкт інформаційної діяльності	6	1	2			3						
Тема 3. Шляхи відображення національної ідеології у ЗМІ	8	2	2			4						
Тема 4. Види діяльності журналіста	7	2	2			3						
Тема 5. Шляхи здобуття фахової освіти	8	1	2			5						
Тема 6. Основні та допоміжні функції журналістики	7	2	2			3						
Тема 7. Принципи діяльності журналіста	9	2	4			3						
Тема 8. Свобода слова як передумова існування демократичного устрою	12	2	4			6						
Тема 9. Організація праці журналіста	12	2	4			6						
Разом за змістовим модулем 1	75	15	24			30						
Змістовий модуль 2. Сфери журналістської діяльності за способом поширення інформації												
Тема 1. Види ЗМІ за способом поширення інформації.	5	1	2			2						
Тема 2. Газетно-журнальна періодика	7	1	2			4						
Тема 3. Радіомовлення у системі сучасних	8	2	2			4						

засобів комунікації.												
Тема 4. Сучасне телебачення: досвід, проблеми, стратегії	10	2	4			4						
Тема 5. Інтернет- журналістика: специфіка та форми подачі інформації	12	2	4			6						
Тема 6. Робота власкорів	9	2	2			5						
Тема 7. Агенційна журналістика	9	2	2			5						
Тема 8. Тематичні відділи редакцій	10	2	3			5						
Тема 9. Фрілансер – сам собі журналіст.	7	1	2			4						
Разом за змістовим модулем 2	75	15	21			39						
Усього годин	150	30	45			75						

3. Темы практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Суб'єкти інформаційного простору України	2
2	Принципи діяльності журналіста	2
3	Написання тексту. Редагування	2
4	Основні та допоміжні функції журналістики	2
5	Спеціальні функції журналістики	2
6	Юридичні та етичні норми діяльності в газеті	2
7	Юридичні та етичні норми діяльності журналіста на радіо та телебаченні	2
8	Творчий та технічний колективи на телебаченні	2
Разом		16

4. Темы самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ до навчального предмета	2
2	Журналіст як суб'єкт інформаційної діяльності	2

3	Національна та державна ідеології. Інформаційний простір України. Відображення державної та національної ідеології у ЗМІ	2
4	Збирання та дослідження матеріалу. Документація.	2
5	Презентація журналістського твору на радіо, телебаченні, в друкованих ЗМІ	2
6	Організація та планування	
7	Фахова освіта журналіста український та закордонний досвід.	2
8	Державні та приватні виші України, де навчають журналістському фаху. Журналістика в системі бакалаврату та магістерської програми.	2
9	Курси підвищення кваліфікації, тренінги, медіа форуми, школи журналістики	2
10	Основні функції журналістики	2
11	Етика спілкування як база для формування правил професійної комунікації	2
12	Основні засади журналістської діяльності	2
13	Принципи журналістики, засновані на загальнолюдських пріоритетах	2
14	Професійні принципи журналістики	2
15	Шляхи здобуття фахової освіти	2
16	Поняття «свобода слова». Свобода слова і свобода творчості. Правові гарантії свободи слова в Україні та світі	2
17	Принципи вільних мас-медіа	2
18	Якісна та жовта преса: основні характеристики та принципи діяльності	2
19	Журналістський колектив, редакція, відділ	2
20	Шляхи здобування та осмислення інформації	2
21	Технічні засоби виробництва ЗМІ	2
22	Види ЗМІ за способом поширення інформації. Друковані українські ЗМІ. Телевізійні та радіокомпанії України. Інтернет-ресурси: існування де-факто і де-юре. Інформаційні агенції. Корпункти та фрілансери	2
23	Газетно-журнальна періодика. Структура редакції. Керівництво друкованими ЗМІ. Творчий та технічний персонал редакцій друкованих ЗМІ. Методи впливу на редакційну політику друкованих ЗМІ їх засновників	2
24	Радіомовлення у системі сучасних засобів комунікації. Структура колективу на радіо. Керівництво державними та приватними радіокомпаніями. Творчий та технічний персонал радіо. Вплив на редакційну політику радіоструктур	2
25	Сучасне телебачення: досвід, проблеми, стратегії.	2

	Структура сучасних телекомпаній. Особливості керівництва державними та приватними радіокомпаніями. Творчий та технічний колективи на телебаченні. Вплив на редакційну політику засновників і власників телекомпаній	
26	Інтернет-журналістика: специфіка та форми подачі інформації. Інтернет-ресурси: існування де-факто і де-юре. Специфіка універсальності навиків працівників Інтернет-видань. Юридичні та етичні норми діяльності.	2
27	Тематичні відділи редакцій. Специфіка тематичної спеціалізації журналіста. Універсальність професійних навиків творчих працівників ЗМІ як вимога часу.	2
28	Агенційна журналістика. Світові інформаційні агентства. Інформагенства в Україні. Особливості праці журналіста в інофрмагенстві. Власкори та фрілансери. Юридичні та етичні норми діяльності власкорів та фрілансерів. Пошуки інформації власними кореспондентами: український та закордонний досвід. Самоконтроль та самоорганізація - основний елемент роботи фрілансери	2
Разом		75

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- захист практичних робіт;
- підготовка дайджесту.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- словесний метод (лекція, дискусія, дебати, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, анотування);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- пошукове завдання.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне опитування;
- модульне тестування;
- командні проекти;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах
- інші види.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою і переводять в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn (<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=718>));
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми, словники;

- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Башманівський В. І., Василенко К. С. Вступ до спеціальності: навчально-методичний посібник. Житомир: вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. 78 с.
2. Нестерняк Ю., Клименко О. П. Від Майдану до Майдану. Новітня історія української журналістики (1989-2019): навч. посібн. Київ : ВЦ «Академія», 2022. 192 с.
3. Канівець І. Варіативне кіно, режисура екранних творів з сюжетами : навч. посібн. К. : «Видавець Олег Філюк», 2018. 242 с.
4. Досенко А., Погребняк І. Інтернет-журналістика. Комунікативні маркери: навч.-метод. посібник. К.: «Центр навчальної літератури», 2020. 184 с.
5. Маєр К. Журналістика: підручник / Маєр К.; пер. з нім. В. Климченка, В. Олійника / за загал. ред. В. Іванова. К. : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 300 с.
6. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Журналістика як весь світ: вибрані медіадослідження. Харків : Прапор, 2008. 512 с.
7. Різун В. В. Маси. Київ, 2003. 118 с.
8. Чиж І., Іванов В. Журналістські права та обов'язки у світлі Європейської конвенції прав людини. К.: Парламентське видавництво, 1999. 23 с.
9. Чиж І., Іванов В. Законодавче регулювання діяльності комп'ютерних мас-медіа. К.: Парламентське видавництво, 1999. - 16 с.
10. Чиж І.С. Україна: шлях до інформаційного суспільства. - К., Либідь, 2004, -288 с.
11. Інформаційне законодавство України. Зб. законодавчих актів у 6-ти томах. Довідкове видання. /За заг. ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Чижа. К., Юридична думка, 2005. 416 с.
12. Чиж І. С. Гарантія свободи. Без вільного слова не буває вільної людини. К., Навчальна книга, 2004. 334 с.
13. В епіцентрі подій – журналіст. Громадсько-політичне видання / Упорядники В.Чамара, В.Іншаков. Дніпропетровськ: Журфонд, 2005, 400 с.
14. Правове забезпечення інформаційної діяльності в Україні. /За заг. ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Чижа. К.: Юридична думка, 2006. 384 с.
15. Інформаційне законодавство України. Науково-практичний коментар. /За заг. ред. Ю.С. Шемшученка, І.С. Чижа. К.: Юридична думка, 2006, 232 с.
16. Чиж І.С. Не збудуєш словом, коли руйнуєш ділом. - К., Либідь, 2006, - 432 с.
17. Українське телебачення: вчора, сьогодні, завтра. Науково-популярне видання. /За заг. ред. Чижа І.С., наук. ред. Карабанова М.М. К.: «Дирекція ФВД», 2006, 648с.
18. Животко А. Історія української преси. Мюнхен, 1989-1990.
19. Здоровега В.Й. Вступ до журналістики. Л, 1995.
20. Здоровега В.Й. Преса і влада // Укр. періодика: історія і сучасність: тези доп. і повідомл. Всеукр. наук.-теорет. конф. 9-10 груд. 1993 р. Л., 1993. С. 8-13.
21. Здоровега В.Й. Українська періодика у сучасному національному просторі// Укр. періодика: історія і сучасність: доп. та повідомл. Третьої всеукр. наук.-теорет. конф. 22-23 груд. 1996 р. Л., 1995. С. 11-18.
22. Квіт С. М. Масові комунікації. К.: Вид-во «Києво-Могилянська акад.», 2018. 352 с.
23. Кодекс професійної етики українського журналіста // Журналіст України. 1997. № 5-6.
24. Конституція України. К. : Преса України, 1996. 80 с.
25. Кузнецова ОД. Журналістська етика та етикет: основи теорії, методики, дослідження трансформації незалежних видань України, регулювання моральних порушень: монографія. Л.: Світ, 1998.
26. Кузнецова ОД. Основи масової комунікації: навч. посіб. Л.: РВВ Львів, ун-ту, 1996. 170 с.
27. Кузнецова ОД. Правові гарантії незалежності преси // Українська періодика: історія і сучасність: Четверта всеукр. наук.-теорет. конф., 19-20 груд. 1997 р. Л., 1997. С. 142-145.

28. Кузнецова ОД. Правові й етичні норми журналістики: тексти лекцій. Л. : РВВ Львів. ун-ту, 1993.
29. Москаленко А.З. Вступ до журналістики. К.: Школяр, 1997. 297 с.
30. Москаленко А.З. Два кити / А.З.Москаленко. К., 1997. - 36 с.
31. Москаленко А.З. Етика журналіста: між боротьбою за тираж і об'єктивною інформацією / А.З. Москаленко // Матеріали наук.-практ. конф. "Українська журналістика - 97" / за заг. ред. А.З. Москаленка. - К.: Центр вільної преси, 1997.
32. Москаленко АЗ. Журналістика в умовах гласності. К., 1997.
33. Москаленко А.З. Теорія журналістики: підручник. К.: Експрес-об'ява, 1998. 334 с.
34. Мюллер Й.П. Що таке етика мас-медіа? // Сучасне та майбутнє в плюралістичному суспільстві / за ред. Л.З. Москаленка та ін. К. : Центр вільної преси. 1999. С. 77-82.
35. Почепцов Г. Сенси війни: Україна і Росія в інформаційній і смисловій війнах К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська Академія», 2016. 316 с.
36. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська Академія», 2016. 214 с.
37. Приступенко Т.О. Деякі аспекти етичної діяльності вітчизняних журналістів під час виборчих баталій // Публіцистика і політика : зб. наук, праць / за ред. проф. В.І. Шкляра. К., 2001. Вип. 2.
38. Приступенко Т.О. Правові засади функціонування сучасних засобів масової комунікації України: монографія / за ред. В. В. Різуна. К., 2000.
39. Приступенко Т.О. Свобода преси в Україні // Журналіст України. 1994. № 1-2. С. 12-14.
40. Приступенко Т.О. Тенденції розвитку свободи преси в Україні // Вісн. Київ, ун-ту. - К., 1993. С. 31-42. Сер. Журналістика.
41. Різун В.В. Роль ЗМК в демократичному суспільстві / В.В. Різун//
42. Фолькер В. О. Журналістика газет і журналів / Пер. з нім. В. Климченко. Київ: Центр вільної преси, 2017. 377 с.
43. Чиж І.С. Пріоритети нормотворення та правового регулювання державної інформаційної політики.//Держава і право. К., 2012. Вип.56. С.183-188.
44. Чиж І.С. Конституційно-правові засади забезпечення права на поширення інформації в процесі формування інформаційного та громадянського суспільства.//Держава і право.- К., 2013. Вип.59. С.531-534.
45. Чиж І.С. Право, громадянин, суспільство, держава в контексті глобальних інформаційних викликів.//Віче.К.,2013.- 18(351). - с.28-32.
46. Чиж І.С. Проблеми формування системи суспільного мовлення в Україні в контексті забезпечення конституційних прав на інформацію: правовий та практичний виміри.// Міжнародна науково-практична конференція «Законодавство України у світлі сучасних активних реформаційних процесів». 13-14 жовтня 2017 р. К.: Центр правових наукових досліджень, 2017, с. 26-29.
47. Чиж І.С. Проблеми удосконалення механізмів забезпечення конституційного права на поширення інформації. Порівняльно-аналітичне право. №5. 2017. С.75- 78.
48. Чиж І. С. Свобода понад право чи право заради свободи: інформаційний вимір. Міжнародна науково-практична конференція «Юридичні наукові дискусії як фактор сталого розвитку правової доктрини та законодавства». 13-14 квітня 2018 р. Центр правових наукових досліджень. Київ 2018. С.45-48.
49. Чиж І.С. Діалектика стабільності: інформаційно-правовий аспект. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародні та національні правові виміри забезпечення стабільності» 20-21 квітня 2018 р.
50. Чиж І. С. Конституційне право на поширення інформації як умова формування інформаційного громадянського суспільства. Альманах права. Правова аналітика: доктринальні підходи та галузеві виміри. Випуск 9. К. :Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. С. 310-315.

51. Чиж І. С. Глобальні виклики та загрози інформаційної доби: конституційно - правовий аспект розв'язання протиріч. Порівняльно-аналітичне право. №2. 2019. С.53-57.
52. Чиж І. С. Ера «інформаційного комунізму»: усвідомлення себе чи «непритомність духовності»? Конституційно-правові акценти відповіді на актуальні виклики часу. //Держава і право. К., 2019. Вип. 84. Серія «Юридичні науки». С. 60-75.
53. Чиж І. С. Конституційні права і свободи людини: український інформаційно-правовий вимір. Порівняльно-аналітичне право. №3, 2019.
54. Чиж І. Деякі міркування щодо законопроекту «Про медіа»././ Вісник Книжкової палати. Науково-практичний журнал. К., №2(283); лютий 2020. С. 15-17.
55. Капралюк О. Система науково-інформаційного забезпечення агропромислового комплексу України// Вісник Книжкової палати. Науково-практичний журнал. К., №2(283); лютий 2020. С. 37-41.
56. Міжнародна федерація журналістів. Принципи доступу до інформації // Посібник з питань свободи вираження. К.: [б.в.], 1999. С. 217-218.
57. Слоун В. Краще мати пресу без уряду, аніж уряд без преси //День. - 2001. - 15 трав.
58. Комісія з журналістської етики [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cje.org.ua/>
59. International Federation of Journalists [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ifj.org/>
60. Національна спілка журналістів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://nsju.org/>
61. Академія української преси [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.aup.com.ua/>
62. Інститут масової інформації [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://imi.org.ua/>